

Sähköromulle pantti?

Työryhmät ideoivat toimenpiteitä uuteen valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan.

■ TEKSTI JA KUVAT ELINA SAARINEN

Samalla kun suomalaiset ovat todenneet, ettei valtakunnallisen jätesuunnitelman vuodelle 2016 asetettuihin tavoitteisiin tulla pääsemään, jätealan toimijat ovat käynnistäneet uuden valtakunnallisen jätesuunnitelman (valtsu) valmistelutyön.

Uuteen halutaan ottaa entistä konkreettisempia ja mitattavampia tavoitteita. Päämäärät ja keinot on tarkoitettu linjata niin, että tavoitteet voitaisiin tällä kertaa saavuttaa.

Konkretiaa keskusteluilla

Uuden valtsun päämääräksi on asetettu, että jätehuolto linkittyy kiertotalouteen. Vuoteen 2022 mennessä jätteen määrä on vähentynyt ja kierrätys kehittynyt. Vaaralliset aineet saadaan pois kierrosta ja arvoaineet talteen uusien innovaatioiden ansiosta. Jätealan tutkimus ja kokeilutoiminta sekä kansalaisten ja yritysten jäteosaaminen ovat vahvalla tasolla.

Minkälaisia tavoitteita uuteen valtsuun kannattaisi asettaa?

Entä minkälaisin konkreettisin toimenpitein tavoitteet ja päämäärät saavutettaisiin?

Näitä on tarkoitus pohtia yhdessä koko valtsun valmistelun ajan. Työtä koordinoivat valtsun työvaliokunnassa Keski-Suomen ja Pohjois-Savon ely-keskukset, Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Asiantuntijat, jätealan toimijat ja kansalaiset halutaan laajasti mukaan.

Tänä syksynä on pidetty nyt neljä työpajaa valtsun painopisteistä, joiksi on valittu sähkö- ja elektroniikkaromu, rakennus- ja purkujäte, biohajoava jäte ja ravinteiden kierto sekä yhdyskuntajäte. Painopistealueet on valittu siksi, että resurssit eivät enää riitä tekemään koko laajaa jätehuoltokenttää kattavaa valtsua.

Tavoitteita ja toimenpiteitä voi kommentoida otakantaa.fi-palvelussa. Valtsu-työtä koordinoiva **Johanna Laaksonen** toivoo, että myös jätealan asiantuntijat muistaisivat käydä palvelussa kertomassa näkökantansa.

Tammi-huhtikuussa pohdintaa jatketaan alueellisissa keskustelutilaisuuksissa. Ensi syksynä ovat vuorossa vaikutusten ar-

◀ Valtakunnallisen jätesuunnitelman sähkö- ja elektroniikkaromua koskeneeseen työpajaan osallistui syyskuun lopussa monipuolisesti toimijoita. Mukana oli kierrätysoperaattoreiden, tuottajavastuorganisaatioiden, kilpailu- ja kuluttajaviraston, kaupan sekä ympäristöhallinnon edustajia.

viointi ja kuulemiskierrokset. Tavoitteena on, että vuoden 2017 alussa uusi valtakunnallinen jätesuunnitelma olisi valmis.

Paineita uudelle tekniikalle

Yksi painopistealueista on sähkö- ja elektroniikkaromu (SER). Parisenkymmentä alan toimijaa kokoontui syyskuun lopussa työpajaan miettimään, kuinka valtsun tavoitteita voisi konkretisoida SERin osalta.

Ympäristöministeriön **Tarja-Riitta Blauberg** perusteli, että SER ansaitsee roolinsa valtsun painopisteiden joukossa, koska se on nopeimmin kasvava jätevirta maailmassa.

Maailmassa syntyy SERiä jo 20–50 miljoonaa tonnia vuodessa, ja määrä kasvaa 3–5 prosenttia joka vuosi. EU:ssa syntyy nyt noin yhdeksän miljoonaa tonnia SERiä. Vuoteen 2020 mennessä vuosimäärä on noussut 12 miljoonaan tonniin.

Vaikka laitteet sisältävät kriittisiä ja arvokkaita metalleja ja paljon haitta-aineita, vain alle puolet SERistä päätyy viralliseen vastaanottoon. Laittomat jätesirrot ja epäsiällinen käsittely ovat SER-virran suuria ongelmia.

Blaubergin mukaan SER on olennaisen tärkeä jätevirta huo-

Työpajalaisten oli sitten muodostettava ryhmissä esityksistään tiivistelmät, joista tiivistettiin vielä työpajan yhteisessä käsittelyssä tärkeimmät.

Tässä muutamia poimintoja työpajan kiteytyksistä:

Toimenpiteitä SER-kierrätyksen kehittämiseen:

- Tietokanta ja tuotesisältötieto, joka kertoo tuotteiden sisältämät haitta- ja arvoaineet
- Ympäristöystävällisille tuotteille muita alhaisempi arvonlisäverokanta
- Korjaustoiminnalle alennettu alv-kanta
- Korjaus- tai kestävyystakuu tuotteisiin?
- Onko kierrätystavoitteiden järkevä olla tonneina? Arvoaineissa pienet pitoisuudet.
- Kuluttajalle pantti tiettyjen (esim läppärit ja kännykät, jotka sisältävät eniten haitta- ja arvoaineita) laitteiden palauttamisesta viralliseen vastaanottoon
- Keräysjärjestelmä yhteensopivaksi kierrätystavoitteiden kanssa
- Uudet liiketoimintamallit: myydään palvelua, ei laitetta. Kannustavat valmistajaa tuotteiden takaisinkeruuseen ja materiaalisäästöön.
- Tiedottaminen ja neuvonta sekä kuluttajille että koko kierrätysketjussa
- Tilastointi kuntoon, esim kyselyt uudelleenkäytöstä ja käytettynä ostamisesta
- SYKE:n, Tullin ja viranomaisten yhteistyö tiiviimmäksi
- Valvontaan resursseja ja uusia tunnistustekniikoita
- Erotteluun uutta tekniikkaa
- Parhaiden käytäntöjen standardisointi ■

▲ Työryhmässä ehdotettiin, että läppäriin palauttava kuluttaja saisi pantin.

mioida valtsussa myös siksi, että siihen kohdistuu paljon säätelyä sekä tuottajavastuuta sekä paljon odotuksia ja paineita kehittää niin taloudellisesti kannattavaa käsittelyteknologiaa kuin keräys- ja kierrätysjärjestelmiäkin.

Työpajassa jokainen sai tehtäväkseen kirjata kolme konkreettista tavoitetta ja toimenpidettä parantaa SERin sisältämien arvoaineiden kierrätystä, haitta-aineiden talteenottoa ja SER-kierrätyksen turvallisuutta sekä vähentää SERin syntymä ja lisätä laitteiden uudelleenkäyttöä.

Mitä mieltä valtsu-tavoitteista? Kerro se otakantaa.fi:ssä.

Otakantaa.fi:ssä on esitetty seuraavanlaisia tavoite-ehdotuksia, joiden realistisuutta palvelussa voi nyt kommentoida:

Vuoteen 2022 mennessä:

- vähennetään sähkö- ja elektroniikkajätteen osuutta sekajätteessä 70 prosenttia
- kierrätysraaka-ainepohjaisten lannoitevalmisteiden käyttö kasvaa niin, että nämä korvaavat 10 prosenttia keinolanotteiden käytöstä
- ruokahävikki vähenee 40 prosenttia
- yhdyskuntajätteen määrä pienenee 15 prosenttia per asukas
- sekajätteen osuus yhdyskuntajätteestä vähenee puolella, koska syntypaikkajättelä paranee
- talonrakentamisen jätteistä hyödynnetään materiaalina 80–90 prosenttia (vrt nyt noin 65 %). Miten tavoite jaetaan korjaus- ja purkujätteiden ja uudisrakentamisen jätteiden välillä?
- uudisrakentamisessa syntyy X prosenttia vähemmän jätettä per neliö – Mikä olisi sopiva tavoiteprosentti? ■